

начинает функционировать до рождения. Таким образом отставание в развитии зрительного внимания от слухового может начаться еще в раннем детстве.

Также экспериментальное исследование показало, что характерными особенностями зрительного внимания является больший процент ошибок, быстрая утомляемость, нарастание рассеянности внимания и быстрое угасание интереса к выполнению задания. Характерными особенностями слухового внимания является неустойчивость и колебания внимания, а также нарушение функциональности процессов произвольного слухового внимания. Кроме того, был обнаружен дефицит несогласованности внимания и в зрительной, и в слуховой модальности, поэтому необходимо учитывать этот фактор в диагностике и дальнейшей коррекции детей с СДВГ.

Список литературы:

1. БРЯЗГУНОВ И. П., КАСАТИКОВА Е. В. Непоседливый ребенок или все о гиперактивных детях. - М.: Издательство института психотерапии, 2003. - 96 с.
2. РАСОВСКИЙ Ю., АЛЬФАССА Т. Внимание улучшается во время физических упражнений у людей с СДВГ // Пределы психологии. - 2018. - Т. 9.
3. Работа с детьми с синдромом дефицита внимания и гиперактивности от дошкольного до подросткового возраста на разных уровнях получения образования: методич. рекоменд. - М., 2017. - 86 с.
5. Синдром дефицита внимания и гиперактивности у детей / РОМАНЧУК А.И., / Пер. с украинского. - К.: Генеза, 2010.
6. Фабио Р.А., Кастрициано С., Ронданини А. СДВГ: Слуховые и зрительные раздражители в автоматических и контролируемых процессах // Журнал расстройств внимания. - 2015. - Т. 19. - №. 9. - С. 771-778.

ROLUL COMPUTERULUI ÎN ACORDAREA SERVICIILOR DE SPRIJIN ELEVILOR CU CES

Crișan Elena,
doctorand, UPSC "Ion Creangă"
Stratan Valentina,
dr., Conf. Univ.
UPSC „Ion Creangă”, Chișinău

Rezumat

Tehnologiile bazate pe computer pot juca un rol important pentru elevii cu nevoi speciale. Poate ajuta în comunicare și poate fi un mare sprijin în învățare. Etichete precum dizabilitățile sau educația specială pot face copilul dependent și mai puțin puternic. Utilizarea computerelor poate ajuta cursanții, iar atenția acestora poate îmbunătăți, de asemenea, dezvoltarea limbajului și abilitățile sociale. Utilizarea mijloacelor multimedia și a aplicațiilor conexe este o necesitate, iar procesul de logopedie devine scena a trei actori: logoped-copil-computer.

Cuvinte cheie: computer, copii cu CES, tulburări de limbaj

Summary

Computer-based technologies can play an important role for students with special needs. It can help in communication and can be a great support in learning. Labels such as disabilities or special education

can make the child addicted and less strong. Using computers can help learners and their attention can also improve language development and social skills. The use of multimedia means and related applications is a necessity, and the speech therapy process becomes the scene of three actors: the speech therapist-child-computer.

Keywords: *computer, students with C.E.S., language disorders*

O alternativă deosebit de eficientă, dar care necesită anumite investiții, reprezintă introducerea tehnologiei computerelor în procesul învățării elevilor cu cerințe educaționale speciale. Instruirea cu ajutorul computerului în cazul copiilor cu dizabilități determină creșterea independenței lor în învățare, dar și creșterea încrederii în forțele proprii, ameliorarea relațiilor cu semenii, îmbunătățirea comunicării. [2, p. 58].

De folosirea computerului pot beneficia în special copiii cu dificultăți severe în învățare. În cazul acestor copii învățarea poate fi organizată în grupuri mici, cu ajutorul adultului, astfel încât competențele sociale și abilitățile de comunicare să poată fi nu numai dezvoltate, dar și consolidate.

Cele mai importante roluri pe care le joacă utilizarea computerului în procesul învățării copiilor cu dezabilități sunt: suport în comunicare și sprijin în învățare. Folosirea lor face posibilă învățarea prin creșterea concentrării atenției, prin dezvoltarea folosirii limbajului și a deprinderilor sociale [1, p. 19].

Etichete cum ar fi: handicapat sau dezabilități presupun dependența și lipsa de putere. Cu ajutorul computerelor, acești copii pot deveni mai puțin dependenți și mai capabili din toate punctele de vedere. Folosirea instruirii asistate de ordinator conduce, într-o manieră mai structurată, la următoarele efecte :

- dezvoltă capacitatea elevilor cu dezabilități de a opera cu semne și simboluri;
- antrenează – exersează – dezvoltă percepția vizuală și auditivă ;
- motivează elevul, astfel încât acesta nu mai poate continua procesul învățării decât prin utilizarea computerului;
- stimulează creativitatea și abilitățile de rezolvare a problemelor.

Pentru cei cu dizabilități senzoriale și fizice, la prima vedere, computerul poate fi apreciat ca nefolositor, deoarece a opera cu software cere un bun control al mișcărilor și o acuitate vizuală bună. Ecranul și tastatura sunt bazele comunicării între individ și computer, și aici apar problemele folosirii pentru persoanele cu asemenea dezabilități. Industria producătoare (de exemplu, firmele Apple și MicroSoft) a adaptat însă computerele și programele astfel încât să poată fi folosite și de acest segment al populației.

La selectarea programelor (software) pentru elevii cu CES este necesar să se țină cont de anumite rigori:

- programul răspunde obiectivelor din programul educațional individualizat ?
- poate el oferi acces la curriculum ?

- programul respectiv dezvoltă o competență la care îl folosește ?
- îl ajută pe utilizator să realizeze ceva ce-și dorește și n-ar putea în alt mod ?

- programul este adaptabil? Dacă programul este cu adevărat adaptabil, elevii vor putea să-l folosească în rezolvarea problemelor lor, iar profesorii vor putea să-l folosească pentru diferiți elevi?

- este textul programului, pe ecran și imprimat, suficient de mare și clar?

În general, profesorii ce lucrează cu copiii cu CES critică programele tipărite cu caractere mici și fără culori – formele mari și distinctive pe ecran pot fi esențiale pentru succesul învățării la cei cu dizabilități. Aceste programe ar trebui să permită elevilor cu dizabilități fizice să folosească comutatorul/întrerupătorul sau jocurile la o viteză mai mică decât cea obișnuită, iar celor cu dizabilități vizuale să folosească un sintetizator de voce . [1, p. 45].

Experiența a demonstrat însă că și atunci când programul potrivit este disponibil, aceasta nu garantează că tehnologia computerului exclusiv poate ajuta pe fiecare elev. De aceea, experții recomandă folosirea uneia sau mai multora dintre strategiile următoare :

- abordare multisenzorială; repetare frecventă; modelarea comportamentului dorit; scurte recapitulări zilnice; demonstrarea; vizualizarea; listele de control; prezentarea doar a informației necesare și utile.

În cazul unor inabilități cronice dar intermitente de a citi și scrie într-o manieră organizată, de un bun ajutor pot fi programele speciale și sintetizatoarele. Folosind aceste mijloace, elevii cu dificultăți de citire și scriere își pot corecta vorbirea, pronunția și auzul, scrierea și ortografia,

Elevii cu dizabilități auditive au și ei o inabilitate intermitentă de a opera cu informații obținute pe cale auditivă. Un computer cu un program adecvat îi poate ajuta/asista în primirea, discriminarea și reținerea unei secvențe de informații și în aplicarea ei.

În cazul dificultăților tactile și motorii, elevii sunt incapabili să scrie lizibil, să plaseze un text pe o linie, au dificultăți în a culege/ordona informații de/pe coloane sau șiruri de numere, eșuează în efortul de amintire a locului lor pe pagina printată etc. Computerele pot reduce aceste dificultăți, deoarece programele procesate vocal controlează textul și oferă asistență în citirea coloanelor sau șirurilor.. [1, p. 61].

În cazul elevilor cu dificultăți moderate de învățare și anume:

- elevi cu un limbaj sărac; elevi ce își concentrează atenția pe termen scurt;
- cu dificultăți în memorare și în percepție;
- elevi cu motivație săracă și care sunt ușor de distrași de către alți stimuli,

- elevi care nu lucrează prin colaborare etc., utilizarea computerului ajută elevii să folosească informații nonverbale, pe bază de imagini și o tastatură-concept, împărțită în arii senzitive.

Rezultatele obținute pot fi: creșterea concentrării atenției, colaborarea mai bună cu alți colegi, sunt mai puțin distrași comparativ cu alți elevi care n-au beneficiat de instruire asistată de ordinator. S-a constatat că o dată ce copiii se familiarizează cu sarcinile programului, doar foarte rar profesorul mai trebuie să-i instige în rezolvarea problemelor.

Programele-cadru (libere de conținut) permit copiilor să ia decizii. De vreme ce nu există soluții corecte sau greșite, acestea pot fi discutate și încercate. În curriculumul destinat copiilor cu CES trebuie ținut cont mai mult de limbaj și de abilitățile intelectuale ale elevilor. Programele-cadru oferă profesorilor posibilitatea să-și proiecteze propriile materiale, în funcție și de alte resurse disponibile în clasă.

Elevii cu dificultăți severe în învățare pot beneficia de programe speciale, care oferă o stimulare progresivă prin imagini desenate. Atenția vizuală a elevilor, fixarea și urmărirea pot fi consolidate folosind programe care creează strălucire, imagini colorate, însoțite de sunete. Acei copii care dezvoltă o concentrare a atenției pot ajunge să manipuleze imagini. Elevii care nu vorbesc pot învăța cum să folosească imagini pentru a-și exprima alegerile; astfel, își dezvoltă coordonarea ochi-mână și își consolidează legătura cu ecranul. Se poate accede la secvențiere și la formarea abilităților de pre-citire, în funcție de potențialul fiecărui elev. Câteva dintre aceste achiziții pot fi realizate prin intermediul jocurilor pe computer. [1, p. 70].

Chiar și cele mai mici succese reprezintă recompense, construind încrederea în sine și ameliorând imaginea de sine. Computerele pot servi și ca mediator în interacțiunea dintre învățare și profesor. Unii elevi pot să nu înțeleagă imaginile de pe ecran și profesorul îi poate ajuta apelând la obiectele reale, corespondente ale celor de pe ecran. O dată imaginea înțeleasă, profesorul o poate substitui cu simboluri. Pentru cei care nu citesc, computerul poate crea sunete și imagini. Sintetizatoarele vocale pot vorbi, pot spune instrucțiunile lent și clar, și, dacă e necesar, le pot repeta. Efectele de sunet reprezintă frecvent stimuli puternici. Elevii pot lucra cu o tastatură specială și pot crea sunete muzicale. De asemenea, ei pot controla computerul prin intermediul sunetelor.

Deși predarea citirii la copiii cu dizabilități rămâne un subiect controversat, multe școli practică încă metoda citirii globale, adică recunoașterea cuvântului întreg mai întâi, ulterior copiii învățând fonemele. Pentru copiii cu dificultăți severe în învățare, analiza fonemelor reprezintă o sarcină care le depășește posibilitățile. Ei nu au o discriminare auditivă atât de bună încât să distingă grupuri de litere cum ar fi „pi” și „bl”. Coordonarea oculomotorie este slabă, ei neputând controla mișcările ochilor de la stânga la dreapta paginii. În cel mai bun caz, ei ajung să recunoască un număr limitat de cuvinte întregi de aceeași lungime, aceeași literă de început sau sfârșit sau aceeași plasare în frază (expresie).

Computerele pot fi utile în a-i ajuta pe elevi să învețe să stăpânească descifrarea unui vocabular de bază pentru a se putea descurca pe stradă sau la magazine.

Copiii pot potrivi imaginile cu cuvintele corespunzătoare sau cu prima literă din cuvânt, cuvintele pot fi scrise pe ecran sau pot fi spuse din memorie, pot găsi un cuvânt din litere amestecate, pot adăuga cuvintele care lipsesc într-o propoziție sau într-o poveste. Toate aceste sarcini cer în rezolvarea lor abilitățile citirii. [3, p.34].

Copilul cu deficiență de intelect uzează preponderent de limbajul extern. Este cunoscut faptul că la acești copii sunt afectate în primul rând ariile cognitive și motivaționale, iar coordonarea manuală este deficitară. Ei au un interes scăzut pentru învățare, motivația extrinsecă este predominantă, ceea ce va face mai dificilă adaptarea lor școlară. Nu se pot concentra pentru o perioadă mai mare de timp și nu reușesc să-și adapteze capacitățile volitive la cerințele formulate de adult.

Tratarea tulburărilor de limbaj încă din faza lor de debut, creează premisele timpurii ale înlăturării unora dintre cauzele insuccesului școlar și anume a cauzelor de natură logopedică. Terapia trebuie să se adapteze la fiecare copil, la fiecare caz în parte, la ritmul care se potrivește și la posibilitățile sale de învățare și la gradul tulburării. Datorită complexității problemelor implicate, metodele înregistrează în terapia tulburărilor de limbaj o foarte mare varietate. În mod concret tehnicile folosite se bazează pe exerciții și cuprind ceea ce copilul trebuie să parcurgă pentru atingerea obiectivului propus: obținerea unei vorbiri corecte. [3, p. 45].

O îmbinare a tehnicilor tradiționale cu noua tehnologie informatică logo-terapeutică ar stimula motivația copilului pentru exersarea sistematică și accelerarea progresului terapeutic. Prin intermediul tehnologiei computerizate, se îmbunătățește relația terapeutică în sensul eliminării frustrării activate de exercițiile monotone ale terapiei clasice, ceea ce determină indirect și creșterea stimei de sine a copiilor. Pentru ca tehnologia informatică să fie pe deplin eficace, dezvoltarea acestor tehnici trebuie să se realizeze în acord cu cerințele utilizatorilor, softuri create în funcție de frecvența problemelor de limbaj întâlnite la copii.

Utilizarea mijloacelor multimedia și a aplicațiilor aferente este o realitate și o necesitate, iar procesul logoterapeutic atât de complex devine în acest caz scena a trei actori: profesorul logoped – copilul-calculatorul, care împreună încearcă să asigure succesul demersului terapeutic. Orientări actuale din domeniul psihopedagogiei recomandă folosirea în școală a instrumentelor derivate din softurile profesionale aplicate pe calculator, precum instrumentele de scriere și editare moderne, care asociază tratarea textului și grafismului.

Pe de altă parte, noile orientări din domeniul psihopedagogiei speciale, pun în discuție funcțiile pe care ”computerul” și programele lui aferente le au, și anume de ”mediator” – susține și motivează copilul adaptând învățarea la nivelul său; funcție ”protetică” – calculatorul asigură o transcodificare a unui canal senzorial sau motor deficitar în altul bine controlat, acest tip de aplicații este util ori de câte ori se lucrează cu copii care prezintă diferite tipuri de deficiențe.

Copiii cu dificultăți cognitive au adesea probleme în dobândirea deprinderilor necesare cititului. Profesorii îi pot ajuta introducând instruirea asistată de ordinator (computer), folosind programe cu desene tridimensionale. Folosirea acestor programe admite o diversitate de sarcini și modalități concrete: copiii pot completa desenele cu mai multe figuri, apoi trebuie să răspundă la întrebările scrise în legătură cu ce au făcut; pot descoperi animale ascunse în cutii sau trebuie să-și descopere propria fotografie între alte multe fotografii ale altor copii, dând instrucțiunile: sus, jos, în spate, în față, în jurul etc.

În ceea ce privește comunicarea [3, p. 56], primele obiective ce trebuie atinse sunt: dobândirea înțelegerii cuvântului vorbit și formarea capacității de exprimare într-o multitudine de activități de vorbire și ascultare, găsirea unui stil adecvat de răspuns în fața interlocutorului. Capacitățile expresive includ vorbirea, gesturile și expresiile faciale; capacitățile interactive includ contactul vizual și luarea cuvântului pe rând în conversații; capacitățile receptive includ auzul și văzul, și acestea pot fi limitate de handicapurile senzoriale. Când există un deficit cognitiv moderat/sever, indivizii nu mai pot utiliza informațiile senzoriale pe care le primesc și nu mai pot găsi modalități eficiente de exprimare.

Vorbirea sintetizată (folosirea sintetizatoarelor de voce) poate fi foarte motivantă pentru copiii cu dificultăți în învățare.

Când elevii își aud propriile creații citite de vocea computerului, rezultatele pozitive devin vizibile imediat: ei devin mai motivați față de realizarea unor asemenea creații, iar calitatea acestora se ameliorează. S-a putut observa că elevi care erau în mod obișnuit nemotivați și care aveau contribuții minime la discuțiile în clasă, după inaugurarea programului au fost inspirați să scrie mai mult și mai bine, să comunice și să interacționeze cu colegii. Astfel, elevi remarcați pentru faptul că nu fuseseră niciodată capabili să prezinte o lucrare completă și care să fie comprehensibilă măcar pentru profesor, au reușit să trezească interesul întregii clase lăsând computerul să le citească creațiile. [4 p. 13].

Așadar, tehnologia computerelor poate stimula dezvoltarea sensibilității conștiente și oferă modalități de substituție pentru exprimarea elevilor cu CES. Intervenția profesorului nu poate fi înlocuită de computer, dar profesorul împreună cu computerul pot îmbunătăți capacitățile de învățare ale copiilor și adulților cu dificultăți de citire. Computerul le menține mai eficient atenția trează, exersează citirea și o corelează cu alte laturi ale limbajului sau ale activității intelectuale.

Bibliografie:

1. MICLEA, M., Psihologia cognitivă, Cluj-Napoca: Editura Gloria, 2000.
2. MIRON, Ionescu, IOAN, Radu, Didactica Modernă, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2012.
3. CURTEANU, Silvia, PC Ghid de utilizare a computerului în activități didactice, București: Editura Polirom, 2011.

СПЕЦИФИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ПРОБЛЕМНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ДЕТЕЙ С РАСТРОЙСТВОМ АУТИСТИЧЕСКОГО СПЕКТРА

Чуботару Наталья,
преподаватель Кафедры СПП
КГПУ им. «И. Крянгэ»
Гырдева Татьяна,
Студентка II-го курса
Специальность: СПП
КГПУ им. «И. Крянгэ»

Резюме

Дети с расстройством аутистического спектра часто ведут себя неприемлемым для общества образом: говорят и делают нечто странное. И именно эти проявления становятся для близких источником негативных переживаний, стресса и чувства вины. Как бы семья ни старалась удовлетворить особые потребности ребенка, могут потребоваться дополнительные ресурсы и помощь специалистов. Очень важно абстрагироваться от неприятных аспектов поведения и научиться вовремя и правильно реагировать.

В данной статье описаны предпосылки по уменьшению поведения, а именно АВА, как коррекционный метод, который наиболее эффективен для каждого ребенка или каждой поведенческой проблемы. Для улучшения поведения ребенка с РАС, необходимо изменить контекст поведения, создать «условия успеха» и подобрать эффективные методы, техники и приемы для устранения проблемного поведения.

Ключевые слова: *проблемное поведение, расстройство аутистического спектра, АВА терапия, социальное взаимодействие, агрессия, самоагрессия, стереотипии, коррекционные методы.*

Summary

Children with autism spectrum disorder often behave in ways that are unacceptable to society: they say and do strange things. And it is these manifestations that become for loved ones a source of negative experiences, stress and feelings of guilt. As much as the family tries to meet the child's special needs, additional resources and professional help may be required. It is very important to abstract from the unpleasant aspects of behavior and learn how to react in time and correctly.

In this article, the prerequisites for reducing behavior, as exactly the corrective method that is effective for every child or every behavioral problem. To improve the behavior of a child with autism, it is necessary to change the context of the behavior, create "conditions for success" and select effective techniques and techniques to eliminate problem behavior.

Ранний детский аутизм в течение последних десятилетий привлекает все большее внимание специалистов различного профиля. Одним из аспектов на который поставлен акцент, это поведение, а именно его особенности.

Впервые термин «аутизм» ввёл Эйген Блейлер, как шизофренический симптом [5].

Ганс Аспергер описал в 1938 году под названием «аутистическая психопатия» [5].

РАС - это расстройство, возникающее вследствие нарушения развития головного мозга и характеризующееся выраженным и всесторонним дефицитом социального взаимодействия и общения, а также ограниченными интересами и повторяющимися действиями. Все